

İşletme Performansı ve Girişimcilik Eğilimi İlişkisi: Bir Araştırma

Umut Saraç
İstanbul Esenyurt Üniversitesi
umutsarac@esenyurt.edu.tr
Orcid : 0000-0001-6977-7481

Year : 2025
Number : 13
Volume : 2
pp : 169-188

Makalenin Geliş Tarihi : 17/09/2025
Kabul Tarihi : 10/12/2025
Makalenin Türü : Araştırma makalesi
Doi : <https://zenodo.org/records/17876674>

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş, telif devir belgesi ve intihal içermediğine ilişkin rapor ve gerekliyse Etik Kurulu Raporu sisteme yüklenmiştir. / This article was reviewed by at least two referees, a copyright transfer document and a report indicating that it does not contain plagiarism and, if necessary, the Ethics Committee Report were uploaded to the system.

İşletme Performansı ve Girişimcilik Eğilimi İlişkisi: Bir Araştırma

Umut Saraç

Öz

İşletme performansı bir işletmenin başarı düzeyini göstermektedir. Girişimcilik eğilimi ise yenilikçi düşünmeyi, fırsatları ve tehlikeleri önceden görmeyi ve yeni yollar denemeyi içerisine alan bir yaklaşımdır. Rekabetin gün geçtikçe arttığı günümüz dünyasında girişimcilik eğilimi yüksek olan işletmelerin performanslarını artırdıkları ve rakiplerine avantaj sağladıkları görülmektedir. Bu nedenle bu iki kavram arasındaki ilişki hem akademik açıdan hem de uygulama açısından önemlidir.

170

Bu çalışmanın amacı işletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma evreninin Bursa’da bir iş merkezinde faaliyet gösteren işletmeler oluşturmaktadır. Araştırmadaki veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Hazırlanan anket formu işletmelere yüz yüze ve online olarak sunulmuştur. Çalışmaya 143 adet işletme sahibi katılım göstermiştir. Elde edilen veriler SPSS 27.0 istatistik programında analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, işletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü çok güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen bulguların hem sektördeki işletmelere hem de literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşletme, İşletme performansı, girişimcilik, girişimcilik eğilimi

Jell Kodu: M10

Business Performance and Entrepreneurship Tendency Relationship: A Research

Business performance shows the success level of an enterprise. Entrepreneurship tendency is an approach that includes innovative thinking, seeing opportunities and dangers in advance and experimenting new ways. It is seen that businesses with high entrepreneurship tendency in today's world, where competition is increasing day by day, increase their performance and provide advantages to their competitors.

Therefore, the relationship between these two concepts is important for both academic and application.

The aim of this study is to reveal the relationship between operating performance and entrepreneurship tendency. The research universe consists of enterprises operating in a business center in Bursa. The data in the research was collected by the questionnaire method. The prepared questionnaire form is presented to businesses face to face and online. 143 business owners participated in the study. The data obtained were analyzed in SPSS 27.0 Statistical Program. According to the results of the analysis, a very strong relationship was found between business performance and entrepreneurship tendency. The findings are expected to contribute to both the sector and the literature.

Keyword: Business, business performance, entrepreneurship, Entrepreneurship Tendency

Jell Kodu: M10

1.Giriş

Günümüz iş dünyasında rekabet düzeyinin her geçen gün artış göstermesi, teknolojinin hızla gelişmesi ve küresel belirsizliklerin yaygınlaşmasıyla işletmeler mevcut kaynaklarını sadece verimli bir şekilde kullanmak zorunda kalmamış aynı zamanda stratejik yönetim anlayışını şekillendirmek zorunda kalmışlardır. İçeri de ve dışarıda yaşanan sürekli değişimler, işletmelerin sürdürülebilirliğine devam edebilmesi için yenilikçi yaklaşımları geliştirmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu bağlamda işletme performansı kavramı, verimlilik, müşteri memnuniyeti gibi birçok ölçütü dahil ederek hem mevcut durumu hem de geleceğe yönelik potansiyel durumları yansıtan olan önemli bir gösterge olarak önemini korumaktadır.

İşletme performansının devamlı olarak iyileştirilmesi sadece elde bulundurulmuş kaynakların etkin bir şekilde yönetilmesine bağlı değildir. Bunun dışında yöneticilerin girişimcilik eğiliminin yüksek olmasına bağlıdır. Girişimcilik eğilimi kavramı, proaktif ve risk almak gibi kavramları içinde bulunduran ve işletmelerin sürekli değişen durumlara hızlı bir şekilde ayak uydurabilmesini mümkün hale getiren örgütsel bir yönelimdir (Lumpkin ve Dess, 1996). Girişimcilik eğiliminin yüksek olduğu veya girişimcilik eğilimi güçlü yöneticilerin bulunduğu işletmelerde, pazar fırsatlarının önceden tespit edilmesi veya yeni ürünlerin piyasa koşullarına uygun bir şekilde önceden ortaya çıkarılması işletmelere avantaj sağlayabildiği ve bu sayede işletmeler adına daha iyi performansın ortaya

çıktığı yönünde bulgular bulunmaktadır (Wiklund ve Shepherd, 2005). Bunun dışında Rauch vd., (2009) yaptığı çalışmadaki meta-analiz bulgularına göre, girişimcilik eğilimi ve işletme performansı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Altuntaş (2010) yılında Türkiye’de yürüttüğü bir çalışmada girişimcilik eğiliminin yeni bir ürünü ortaya koyma, süreç yenileme gibi faaliyetlerin aracılığıyla performansı olumlu yönde etkilerinin olabileceğini tespit etmiştir.

İşletme içerisinde girişimcilik eğiliminin nasıl oluştuğunun daha iyi anlaşılması, literatürün güçlendirilmesi yönünden önem taşımaktadır. Literatür incelendiğinde işletmede bulunan yöneticilerin finansal okuryazarlığa sahip olması girişimsel kararların alınma sürecini daha kolay hale getirdiği ifade edilmektedir (Seyrek ve Gül, 2017). Bunun dışında belirtilen ilişkinin bazı durumlarda finansal davranışlar vasıtasıyla orta çıktığına yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Alshebami ve Al Marri, 2022). Ayrıca aile içinde finansal sosyalleşme gibi etkenlerin belirtilen ilişkiyi düzenleyici rol oynayabileceği de vurgulanmaktadır (Shrestha, 2023). Bu bulgular yöneticilerin sahip oldukları finansal yetkinliklerin girişimcilik eğiliminin oluşmasında önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. İşletme performansı ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki, işletmelerini başarıya ulaşması açısından önemlidir. Girişimcilik eğilimine sahip olan karar vericilerin bulunduğu işletmeler rakiplerine kıyasla daha yenilikçi olacak ve fırsatları önceden görebilecektir. Bu da işletmelerin hedeflerine ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Araştırmanın sonuçları, girişimcilik eğilimine sahip bireylerin işletme içinde daha yüksek performans göstermesine ve işletmenin verimliliğinin artmasına olanak sağlayabileceğini göstermesi açısından önemlidir.

2. Teorik Çerçeve

Performans kavramı pek çok alanda kullanılan önemli bir kavramdır. Performans kavramı ile ilgili literatürdeki tanımlamalara bakıldığında, Türk Dil Kurumu performans kavramını “herhangi bir eseri, oyunu, işi vb.ni ortaya koyarken gösterilen başarı, başarımlar” olarak tanımlarken, Küçük (2011) ise performansı, işletmenin daha önce belirlemiş olduğu seviye ve bu seviyeye yakınlığını gösteren bir kavram olarak ele almaktadır. İşletme performansının literatürdeki tanımlamalarına bakıldığında, Çağlayan (2024) bir işletmenin mevcut kapasitesini en etkin şekilde kullanarak belirli bir dönem sonunda ortaya koyabileceği üretim miktarını ve kuruluş hedeflerine

ulaşma derecesini ifade ettiğini belirtirken, (Levy ve Sharma, 1993) işletme performansını daha önceden tespit edilmiş olan bir dönemin içinde işin tamamlanarak bir sonuç elde edilmesi olarak tanımlamıştır. Hem performans kavramı hem de işletme performansı kavramı için literatüre genel olarak bakıldığında birçok araştırmacı kavramları kendi çerçevesinden değerlendirmiş ve yorumlamıştır. Bu sebepten dolayı farklı farklı tanımlamalar bulunmaktadır.

İşletme performansının düzgün bir şekilde analiz edilmesi sadece yöneticiler için değil aynı zamanda işletmeye yatırım yapan ya da yatırım yapacak olan kişiler için de önemlidir. İşletme performansının doğru bir şekilde analiz edilmesinin sonucunda yöneticiler, işletmelerinin ne durumda olduğunu kontrol edebilmektedirler.

Girişimcilik, hem ekonomik kalkınmanın hem de toplumsal kalkınmanın teme unsurlarından biri olarak görülmektedir. Kavram tarihsel süreç içerisinde farklı tanımlamalar ile ele alınmıştır. Girişimcilik kavramı ilk olarak Orta Çağ'da kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemlerde girişimcilik, “girişimde bulunmak” anlamına gelen Fransızca *entreprendre* kelimesinden türetilmiştir. *Entreprendre* kelimesi “enter” ve “pre” kelimelerinin birleşiminden meydana gelmiş olup bireylerin yeni bir işe atılmasını ifade etmektedir (İraz, 2005:149). Başlangıçta girişimcilik kavramı bireylerin kendi sermayelerini kullanarak yeni bir iş kurmaları olarak değerlendirilirken, Adam Smith ve klasik İngiliz iktisatçıların erken dönem temsilcileri, girişimciye sınırlı rol yüklemişlerdir. Klasik iktisat teorisi girişimciyi bir işletmeye liderlik yapan kişi olarak değerlendirmemektedir. Bu teoriye göre girişimci, bir işletmenin faaliyetlerine başlaması için sermayeyi sağlayan kişidir. Günümüze gelindiğinde ise girişimcilik bir işletmenin kurulması ve yürütülmesine ilişkin yapılan faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Küçük, 2021).

Girişimcilik sadece iktisat bilminde değil aynı zamanda işletme, psikoloji ve sosyoloji gibi pek çok alanda da önemli bir yere sahiptir. Bu durum, girişimcilik konusunun sadece ekonomik olarak değil aynı zamanda bireysel ve toplumsal olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu noktada özellikle girişimcilik eğilimi kavramı ön plana çıkmaktadır.

Girişimcilik eğilimi, genel olarak bakıldığında bireylerin bir işe atılmasına yönelik niyet ve isteğiyle ilişkilendirilmektedir. Girişimci kişiler toplumun bütün kesimlerinden oraya çıkabilmektedir. Bir kişinin girişimci olabilmesi

için belirli bir eğitim düzeyinde ya da belirli bir sosyoekonomik düzeye sahip olmasına gerek yoktur. Bu kapsamda girişimcilik özelliklerinin tanımlanmasında coğrafi, demografik, sosyolojik ve psikolojik unsurların dikkate alındığı ifade edilmektedir (Ballı, 2017: 143-166).

3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada işletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır.

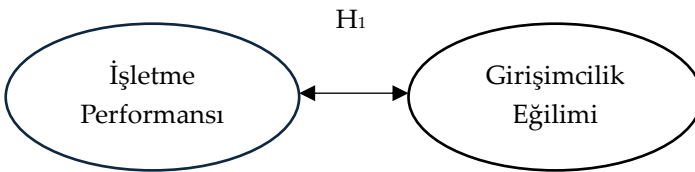
Belirtilen amaç doğrultusunda çalışmada işletme performansı ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki ortaya konarak, girişimcilik eğilimine sahip olan işletmelerin olmayanlara kıyasla performans açısından ne ölçüde avantaj sağladıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

4. Araştırma Kapsamı ve Yöntemi

Bu araştırmanın ana kütlesi Bursa’daki bir iş merkezinde faaliyet gösteren işletmelerdir. İş merkezinde faaliyet gösteren yaklaşık 500 işletmeden tesadüfi örnekleme yöntemlerinden basit rastgele örnekleme yöntemi (Çağlayan, 2025) ile firmalar seçilmiş ve araştırmaya 143 adet firma katılmıştır. İşletme performansını ölçmek amacıyla Küçük vd. (2019) ölçeğinden yararlanılmıştır. Girişimcilik eğilimi ölçeği olarak; Küçük (2020) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır.

5. Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli aşağıda verilmiştir,

Şekil 1. Araştırma Modeli

Şekil 1’deki araştırma modelinde görüleceği üzere araştırma kapsamında işletme performansı ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki ölçülmüştür.

6. Araştırmanın Hipotezleri

Danışman ve Sökmen (2007) araştırmasında KOBİ’lerdeki firma niteliklerinin ve girişimcilik özelliklerinin ihracat performansına etkisini incelenmiştir. KOBİ Bilgi Sitesi verileriyle yapılan analizler sonucunda ihracat performansının nasıl ölçüldüğüne göre etki faktörlerinin değiştiği sonucuna varılmıştır. İhracattaki yoğunluğa göre bakıldığında, büyük ve teknolojik açıdan gelişmiş olan firmalar daha başarılı olurken, memnuniyet seviyesine göre değerlendirme yapıldığında, yöneticilerin girişimcilik eğilimi daha etkili olmuştur.

Küçük & Küçük (2018) girişimcilik düzeyi ve girişimcilik eğilimi arasındaki doğru yönlü bir ilişki belirlemiş, yine ve Küçük O. (2016b) girişimci sağlığı ile girişimcilik düzeyi ve girişimcilik eğilimi ilişkisini incelediği çalışmada girişimcilik eğilimi ile girişimci sağlığı arasında da doğru yönlü bir ilişki belirlemiştir.

Boz ve diğ. (2020) girişimcilik eğilimi ve alt faktörlerin iş performansına etkisini inceledikleri çalışmada, regresyon analizleri sonucunda girişimcilik eğilimi ve alt faktörlerinin iş performansını pozitif yönlü anlamlı olarak etkilediği belirlenmiştir.

Bu doğrultuda H₁ hipotezi şu şekilde belirlenmiştir.

H₁: Girişimcilik eğilimi ile İşletme Performansı arasında istatistiki olarak anlamlı doğru yönlü bir ilişki vardır.

7. Analiz

Araştırma kapsamında anket sonuçlarından elde edilen veriler için demografik analizlere bakılmıştır. Ardından, araştırma ölçeklerine yönelik normallik analizi, faktör analizi, güvenirlik analizi ve korelasyon analizi sonuçları detaylı olarak incelenmiştir.

7.1 Demografi Bulgular

Katılımcıların cinsiyet dağılımları, eğitim durumları, yaşları, hangi sektörde bulundukları ve çalıştırdıkları personel sayısı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	104	%72,7
	Kadın	39	%27,3
Yaş	25'e kadar	33	%23,1
	25-34	34	%23,8
	35-44	36	%25,2
	45-54	31	%21,7
	55+	9	%6,3
Sektör	Üretim	4	%2,8
	Ticaret	32	%22,4
	Tekstil	45	%31,5
Personel Sayısı	10'a kadar	43	%30,1
	10-19	19	%13,3
	20-29	54	%37,8
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	33	%23,1
	Lise	34	%23,8
	Önlisans	36	%25,2
	Lisans	31	%21,7
	Lisansüstü	9	%6,3

Tablo 1’den görüleceği üzere katılımcıların %72,7’si (104 kişi) erkek, %27,3’ü (39kişi) kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında %23,1’i (33kişi) 25’e yaşına kadar, %23,8’i (34kişi) 25-34 yaş, %25,2 (36kişi) 35-44 yaş, %21,7 (31 kişi) 45-54 yaş, %6,3 (9 kişi) 55 yaşından büyük katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıların sektörel dağılımların incelendiğinde üretim sektöründe bulunan 4 kişi (%2,8), ticaret sektöründe

bulunan 32 kişi (%22,4) ve tekstil sektöründe bulunan 45 kişi (%31,5) bulunmaktadır. Katılımcıların personel sayısına bakıldığında 10' a kadar işçi bulunduran 43 işletme, 10 ile 19 arasında işçi bulunduran 19 işletme ve 20-29 arası kişi bulunduran 54 işletme bulunmaktadır. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde %23,1'ü (33 kişi) ilköğretim mezunu, %23,8'i (34 kişi) lise mezunu, %25,2'si (36 kişi) ön lisans mezunu, %21,7'si (31 kişi) lisans mezunu ve %6,3'ü (9 kişi) lisansüstü eğitim mezundur.

7.2 Normallik Analizi

İşletme performansı ve girişimcilik eğilimine ait normallik analizi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Normallik Analizi

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi	İstatistik	Serbestlik derecesi	Anlamlılık düzeyi
İşletme Performansı	,055	143	,200	,982	143	,057
Girişimcilik Eğilimi	,070	143	,086	,987	143	,203

177

Çalışmadaki örneklem büyüklüğü 30'un üzerinden olduğundan dolayı ($N>30$), değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile tespit edilmiştir.

Kolmogorov-Smirnov testinin sonuçlarına göre çalışmadaki 2 değişkenin anlamlılık düzeyi(p) ,05'in üzerinde bulunmuştur (İşletme performansı $p=,055$ – Girişimcilik eğilimi $p=,070$). Benzer şekilde, Shapiro-Wilk testi sonuçları da ,05 anlamlılık düzeyinin üzerindedir (İşletme performansı $p=,057$ - Girişimcilik eğilimi: $p=,203$). Bu sonuçlara bakıldığında, her iki değişkenin normal dağıldığı tespit edilmiştir.

7.3 Faktör Analizi ve Güvenilirlik

İşletme performansı ve girişimcilik eğilimi ölçeğine ait güvenilirlik analizi ve faktör analizi sonuçları sırasıyla Tablo 3 ve Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo3. İşletme Performansı Faktör ve Güvenilirlik Analizi

Faktör	Faktör Yükü	Öz Değer	Varyans Açıklama Oranı (%)	Cronbach Alpha	Ortalama	KMO Değeri
1. İşletmemizin rakiplerine kıyasla nihai ürün maliyetleri düşüktür.	,689	20,191	54,56	0,97	3,73	0,98
2. İşletmemizin rakiplere kıyasla ürün kalitesi yüksektir.	,764				3,77	
3. İşletmemizin rakiplerine kıyasla yeni ürün geliştirmesinde inovasyon kapasitesi yüksektir.	,739				3,71	
4. İşletmemizin rakiplerine kıyasla ürün yelpazesinde yeni ürünlerin piyasaya sürülme hızı ve çeşitliliği yüksektir.	,751				3,76	
5. İşletmemizin rakiplerine kıyasla maliyet avantajı yüksektir.	,752				3,77	
6. İşletmemizin rakiplerine kıyasla yeni ürün geliştirme ve pazara sürme başarısı yüksektir.	,728				3,72	

7. İşletmemizin ürün hizmet kalitesi yüksektir.	,723				3,77	
8.İşletmemizin kapasite kullanım oranı yüksektir.	,719				3,72	
9. İşletmemizin modern üretim yöntemlerinden yararlanma düzeyi rakiplerine oranla yüksektir.	,758				3,70	
10.İşletmemiz rakiplerine kıyasla kurumsal itibari yüksektir.	,758				3,78	
11.İşletmemizin rakiplerine kıyasla sundukları ile pazarın beklentileri arasında uyum yüksektir.	,739				3,74	
12.İşletmemizin rakiplerine kıyasla kurum ve marka imajı yüksektir.	,760				3,72	
13. İşletmemizin rakiplerine kıyasla müşteri sadakati yüksektir.	,696				3,81	
14.İşletmemizin rakiplerine kıyasla müşteri tatmini yüksektir.	,738				3,73	
15.İşletmemizin rakiplerine kıyasla pazar payı yüksektir.	,769				3,83	

16.İşletmemizin rakiplerine kıyasla bilinirlik düzeyi yüksektir.	,720				3,74	
17.İşletmemizin rakiplerine kıyasla karlılığı yüksektir.	,709				3,77	
18.İşletmemizin rakiplerine kıyasla satış hacmi yüksektir.	,737				3,70	
19.İşletmemizin rakiplerine kıyasla finansal (cari oran, likidite oranı vb.) yüksektir.	,763				3,76	
20.İşletmemizin rakiplerine kıyasla vergi öncesi karlılığı yüksektir.	,737				3,80	
21.İşletmemizin rakiplerine kıyasla finansal kaynaklar hakkında bilgi sahibi olma düzeyi yüksektir.	,759				3,80	
22.İşletmemizin rakiplerine kıyasla alternatif finansal kaynaklardan yararlanma düzeyi yüksektir.	,717				3,70	
23. İşletmemizin tedarikçilerle iyi ilişkileri olup tedarikçilerimizden memnuniyet düzeyimiz yüksektir.	,756				3,78	

24. İşletmemizin ürün ve hizmetleri müşteriye teslim zamanı uyum düzeyi yüksektir.	,760				3,76	
25. İşletmemizin yükleme, boşaltma ve depolama etkinliklerinin hızı ve kapasitesi rakiplerine oranla yüksektir.	,700				3,77	
26. İşletmemizin lojistik araçlarının sayısı ve kapasitesi rakiplerimize göre yüksektir.	,733				3,77	
27. İşletmemizin çalışanların iş memnuniyet düzeyi yüksektir.	,721				3,81	
28. İşletmemizin ortalama doluluk eksiklik kalem olmayan ürün varlığı yüksektir.	,743				3,69	
29. İşletmemizin amaçlarına ulaşma düzeyi yüksektir.	,756				3,71	
30. İşletmemizin verimliliği yüksektir.	,744				3,73	
31. İşletmemizin büyüklüğü (personel sayısı, makine ekipman,) rakiplerine göre iyi düzeydedir.	,728				3,74	

32. İşletmemizin çalışanlarının moral ve motivasyonu yüksektir.	,770				3,76	
33. İşletmemizin çalışanların hizmet içi eğitim almakta ve sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri sağlanmaktadır.	,739				3,77	
34. İşletmemizin çevre duyarlılığı rakiplerine oranla yüksektir.	,712				3,77	
35. İşletmemizin geri dönüşüm etkinlikleri gerçekleştirme düzeyi rakiplerine oranla yüksektir.	,724				3,77	
36. İşletmemizin yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanma düzeyi rakiplerine kıyasla yüksektir.	,720				3,76	
37. İşletmemizin sosyal problemlerin çözümüne katkı sağlama düzeyi rakiplerine oranla yüksektir.	,788				3,76	

Tablo 3' den görüleceği üzere, KMO değeri yani örneklem yeterliliği ölçütü 0,98 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerin 0.50 ve üzerinde olması, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Analiz sonucunda KMO değerli 0,98 olarak bulunmuştur. Bu değer örneklemin yeterliliğini kanıtlamakta ve araştırma verilerinden anlamlı faktörler elde edilebileceğini

işaret etmektedir (Kaiser, 1974). Tablodan görüleceği üzere Öz değerin 20,191 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerin 1’den daha büyük olması ifadelerin analiz yapmaya elverişli olduğunu göstermektedir (Kaiser, 1960; Kalaycı, 2010). İşletme performansının varyans açıklama oranı ise %54,56 olarak bulunmuştur. Bu söz konusu faktörün, toplam varyansın %54,56’sini açıkladığını göstermektedir. Analizden elde edilen bir diğer sonuç ise faktör yüklerinin ,689 ile ,788 arasında yer aldığıdır. Maddelere ait faktör yüklerinin 0,40’tan daha büyük olması ölçeğin yapısal olarak kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Hair vd., 2010; Kalaycı, 2010). Ölçeğin güvenilirlik düzeyi, Cronbach Alpha değeri 0,97 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerin 1.00 ile 0,80 arasında olması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu belirtmektedir (Küçük, 2016a: 227-232).

Tablo 4’ten görüleceği üzere KMO örneklem yeterliliği ölçütü 0,95 olduğu tespit edilmiştir. Tablodan görüleceği üzere Öz değer 6,160 olarak bulunmuştur. Elde edilen değerin 1’den daha büyük olması ifadelerin analiz yapmak için yeterli olduğunu göstermektedir (Kaiser, 1960; Kalaycı, 2010). Tablo 4’te gösterilen faktör toplam varyansın %55,99’unu açıklamaktadır. Analiz sonucunda elde edilen bir başka sonuç ise faktör yüklerinin ,786 ile ,708 aralığında yer aldığıdır. Ölçeğin güvenilirliğini ölçmek amacıyla bakılan Cronbach Alpha değeri ise 0,92 olarak bulunmuştur. Bu değerin 1,00 ile 0,80 değerleri arasında yer alması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir (Küçük, 2016a: 227-232).

Tablo 4. Girişimcilik Eğilimi Faktör ve Güvenilirlik Analizi

Faktör	Faktör Yüğü	Öz Değer	Varyans Açıklama Oranı (%)	Cronbach Alpha	Ortalama	KMO Değeri
1. Gelecek de yeni Yatırımlar yapacağım.	,742	6,160	55,99	0,92	3,50	0,95
2. İşimi büyütmek/ kurumsallaşmak istiyorum.	,767				3,59	
3.Pazar payımızı artırmayı planlıyorum.	,714				3,54	
4.Yeni ürün/marka geliştirmek istiyorum.	,747				3,53	
5.Yeni pazarlara girmek istiyorum.	,786				3,61	
6.Ortaklaşa yatırımlar planlıyorum.	,735				3,58	
7.Yurt içi veya yurt dışı fuarlara katılıyorum.	,739				3,53	
8. Uluslararası gelişmeleri takip ediyorum.	,745				3,57	
9.Fırsatlardan yararlanmak istiyorum.	,784				3,55	
10.Mevcut durumla yetinmek istemiyorum.	,759				3,61	
11.Sürekli olarak işini geliştiren girişimcilerin başarılı olacağını değerlendiriyorum.	,708				3,51	

7.4 Korelasyon Analizi

Korelasyon analizine ait sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Korelasyon Analizi

	İşletme Performansı	Girişimcilik Eğilimi
İşletme Performansı	1	,950
Girişimcilik Eğilimi	,950	1

Tablo’5’te verilen korelasyon analizi sonuçlarına göre işletme performansı ile girişimcilik eğilimi 0,950 katsayı ile çok güçlü ve pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Küçük (2016), korelasyon katsayısının -1 ile +1 değerleri arasında yer aldığını ve bu değer +1 yaklaştıkça pozitif ve güçlü bir ilişki gösterdiğini ifade etmektedir. Korelasyon katsayısının 0,8-1,0 arasında olması ($r > 0,80$) değişkenler arasında çok güçlü ilişki (Çağlayan, 2025: 284) Bu bağlamda H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

185

8.Sonuç

Araştırma kapsamında Bursa’ da faaliyet gösteren bir iş merkezinden 143 adet geçerli veri toplanmıştır. Elde edilen verilere demografi analizler, faktör analizi, normallik analizi ve korelasyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen veriler neticesinden katılımcıların büyük bir çoğunluğu %72,7’si erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğine, lisansüstü eğitim hariç eşit bir dağılım gözlemlenmektedir. Bunun dışında elde edilen bir diğer sonuç ise katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (43 işletme) 10 ile 19 kişi arasında personel çalıştırdığıdır. Yapılan normallik analizleri sonucunda 2 değişkenin de normal dağıldığı tespit edilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliğini ölçmek amacıyla Cronbach Alpha değerlerine bakılmıştır. Bu değerler işletme performansı için 0,97 girişimcilik eğilimi için ise 0,92 olarak bulunmuştur. Bu değerlerin 1,00 ile 0,80 değerleri arasında yer alması ölçeklerin yüksek derecede güvenilir olduğu anlamına gelmektedir. İşletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkileri ölçmek amacıyla değişkenlere korelasyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizi sonucunda, işletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasında çok güçlü ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiş olup H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

İşletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasında çok yüksek bir korelasyonun bulunması, iki değişkenini birbiriyle güçlü bir şekilde ilişkisi olduğunu göstermektedir.

9. Tartışma ve Öneriler

Çalışmanın sonucundan işletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasında çok güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgu literatürdeki bazı çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Boz vd. (2016) çalışmada girişimcilik eğilimi ve işletme performansı arasından pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Özer (2011) tez çalışmasında otel işletmelerinden yenilikçi düşüncenin olmasının hem finansal hem de finansal olmayan performans üzerinden anlamlı ve pozitif bir etki olduğunu tespit etmiştir. Benzer bir çalışmada Oktay ve Tekin (2020) kurumsal girişimcilik ve yenilik faaliyetlerinin işletme performansını pozitif etkilediğini belirtmiştir. Bu çalışmalar dışında elde edilen sonuçlar Covin ve Slevin (1989), Zahra ve Covin (1995) ile Miller (1983) gibi klasikleşmiş çalışmaları da destekler niteliktedir.

İşletme performansı ve girişimcilik eğilimi arasında bu derece yüksek bir ilişki tespit edilmişken, bu eğilimi destekleyecek ortamların oluşturulması gerekmektedir. Bu eğilimi destekleyecek öneriler şu şekilde ifade edilebilir:

- Üst yönetimdeki yetkili olan kişiler yenilikçi düşünen kişileri ödüllendirmelidirler.
- Çalışanların yenilikçi düşünceleri artıracak eğitimler düzenlenmelidir.
- Performans ölçüm yöntemlerinin içerisinde finansal olmayan göstergelerde dahil edilmeli müşteri memnuniyeti, çalışan bağlılığı, yenilik süresi gibi ölçütlerle işletme performansı çok boyutlu olarak değerlendirilmeli.

KAYNAKÇA

- Alshebami, A. S. ve Al Marri, S. H. (2022). The Impact of Financial Literacy on Entrepreneurial Intention: The Mediating Role of Saving Behavior, *Frontiers in Psychology*, 13, 1–12.
- Altuntaş, G. ve Dönmez, D. (2009). Girişimcilik Yönelimi ve Örgütsel Performans İlişkisi: Çanakkale Bölgesinde Faaliyet Gösteren Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39(1), 50–74.
- Ballı, A. (2017). Girişimcilik ve Girişimci Tipolojileri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(29), 143–166.
- Boz, H., Yılmaz, H. ve Kaya, M. (2020). Dijital Girişimcilik ve E-Ticaret: Türkiye’deki KOBİ’ler Üzerine Bir Değerlendirme, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 15(2), 45–60.
- Covin, J. G. ve Slevin, D. P. (1989). Strategic management of small firms in hostile and benign environments. *Strategic Management Journal*, 10(1), 75–87.
- Çağlayan, O. (2025). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çağlayan, O. (2024). *İşletme Bilgisi ve Yönetimi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Danışman, A. ve Sökmen, A. G. (2007). Girişimci Özellikleri ve Firma Niteliklerinin İhracat Performansına İlişkisi: KOBİ’ler Üzerinde Bir Araştırma, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 213–230.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*, New Jersey: Pearson.
- İraz, R. (2005). *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve KOBİ’ler*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kaiser, H. F. (1960). The Application of Electronic Computers to Factor Analysis, *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 141–151.
- Kaiser, H. F. (1974). An Index of Factorial Simplicity, *Psychometrika*, 39(1), 31–36.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayıncılık.
- Küçük, O. (2011). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Küçük, O. (2016a). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Küçük O., (2016b) “Girişimci Sağlığı İle Girişimcilik Düzeyi ve Girişimcilik Eğilimi İlişkisi: TR90’da Bir Küçük Sanayi Sitesi Uygulaması”, *Uluslararası Katılımlı 16. Üretim Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 12-14 Ekim 2016, ss. 819-823.

- Küçük, O. (2020) (Editör ve Yazar) İşletmecilik, Lojistik ve Toplam Kalite Yönetimi Alanında Teoriler ve Bilimsel Araştırma Ölçekleri, Sonçağ Yayıncılık, Ankara.
- Küçük O. ve Nurten Küçük (2018) “Girişimci Sağlığı, Girişimcilik Düzeyi, Girişimcilik Eğilimi ve Girişimci Sosyal Çevre Destek Düzeyi İlişkisi: TR90’da Bir Küçük Sanayi Sitesi Uygulaması”, 4. Kafkasya Ortaasya Dış Ticaret Lojistik Kongresi, 7-8 Eylül 2018, Aydın, ss. 1312-1321.
- Küçük, Orhan, vd. (2019) “İşletme Performansı Ölçeği Geliştirme Çalışması: Bir Alan Araştırması”, *Uluslararası Erciyes Bilimsel Araştırmalar Kongresi*, 26-28 Nisan 2019, Kayseri, ss. 583-594.
- Levy, M. & Sharma, A. (1993). Relationships Among Measures of Retail Salesperson Performance, *Journal of the Academy of Marketing Science*, 21(3), 231–238.
- Lumpkin, G. T. & Dess, G. G. (1996). Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking It to Performance, *Academy of Management Review*, 21(1), 135–172.
- Okay, S. ve Tekin, M. (2020). Kurumsal Girişimcilik ve Yeniliğin İşletme Performansı ile İlişkisi, *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 4(8), 120–136.
- Özer, Ö. (2011). Kurumsal Girişimcilik ve İşletme Performansı İlişkisi: Dört ve Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Uygulama, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Rauch, A., Wiklund, J., Lumpkin, G. T. & Frese, M. (2009). Entrepreneurial Orientation and Business Performance: An Assessment of Past Research and Suggestions for the Future, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 761–787.
- Seyrek, İ. H. & Gül, M. (2017). Finansal Okuryazarlık ve Girişimcilik Niyeti: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 103–118.
- Shrestha, P. M. (2023). Financial Literacy, Saving Behaviour and Entrepreneurial Intention: The Moderating Effect of Family Financial Socialization, *Researcher: A Multidisciplinary Journal*, 2(1), 1–12.
- Wiklund, J. & Shepherd, D. (2005). Entrepreneurial Orientation and Small Business Performance: A Configurational Approach, *Journal of Business Venturing*, 20(1), 71–91.
- Zahra, S. A., Covin, J. G. (1995). Contextual influences on the corporate entrepreneurship–performance relationship: A longitudinal analysis, *Journal of Business Venturing*, 10 (1), 43–58.